

108866

Vse za vero, narod, dom, cesarja!

Slovenci,

pomagajte zidati

»Učiteljski dom«

v Celovcu!

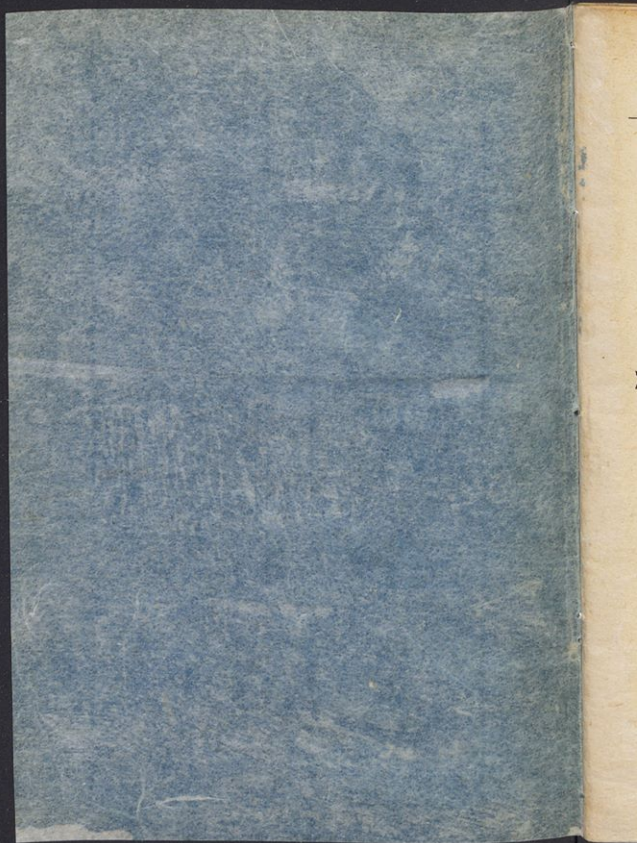
*Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamna palača!*

Celovec 1905.

Založil »Učiteljski dom«.

Tiskarna družbe sv. Mohorja.

Vse za vero, narod, dom, cesarja!

Slovenci,

pomagajte zidati

»Učiteljski dom«

v Celovcu!

*Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamna palača.*

Celovec 1905.

Založil »Učiteljski dom«.

Tiskarna družbe sv. Mohorja.

108866

108866

Blagim sotrudnikom!

Prijatli! Vsem delavcem narodnim: slava!
Hvaležna jim bode na vek očetnjava!

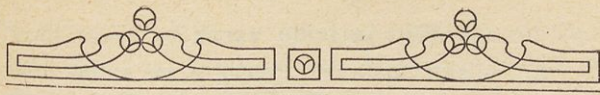
A tudi v bodoče se hrabro bojujmo,
za narod teptani in njega obstoj!
Z besedo in deli krepko pospešujmo,
blaginjo njegovo in splošni razvoj!

Za naroda slavo, korist in prosveto
delujmo vsi skupaj z ljubeznijo vneto!

Gregorčič.

W 113/1951

Bratje tovariši! Predragi rodoljubi!

Kar storiš za se — to že s tabo izgine,
kar storiš za narod — ostane vselej!

»Mladina ima bodočnost«, se sliši vedno in povsod; pristaviti moramo še drugo resnico: Šola ima mladino! Torej, kakršna šola, takšna bodočnost!

Srečen narod, ki ima dobro urejene šole! Največja nesreča in nevarnost za vsak narod so pa šole, iz katerih se je pahnil jezik, katerega narod govori! Tako se godi, dragi rojaki, nam koroškimi Slovincem. Nehajmo govoriti in gojiti milo slovensko govorico, in narod slovenski bo na Koroškem izginil! Žalostno je, opazovati na slovenskem delu Koroške v nebo vpijoče krivice, ki se godijo dan na dan slovenskemu jeziku v naših ljudskih šolah; če bo šlo to tako naprej, se moramo za obstoj slovenske narodnosti na Koroškem resno, resno bati.

Kdo je temu vzrok?

Ali šolske postave? Precej, a ne samo one. Po šolski postavi se mora poučevati na dvojezičnih šolah v prvem šolskem letu vse slovensko, v drugem šolskem letu večinoma slovensko,* v vseh poznejših šolskih letih se pa mora slovenščina poučevati vsaj po tri ure na teden; slovenskega pouka se morajo udeleževati vsi otroci, ako jih stariši niso oprostili slovenščine.** — Tako je postava na papirju; ali kako se dela v resnici? Koliko naših učiteljev se po tej postavi tudi ravna? Postava sama na sebi še ni tako slaba, če bi se le izvrševala.

Če torej naše šolske postave niso še čisto potisnile slovenskega jezika črez šolski prag, storijo to v toliko krajih naši učitelji. Sicer so tudi med temi, hvala Bogu, častne izjeme, a večina učiteljev se teh malih pravic, ki so slovenskemu jeziku v šoli še zagotovljene po postavi, ne le ne poslužuje, ampak jih še pristriže, tako da je Slovenec v šoli nazadnje brez vsake pravice.

Na Koroškem je za dvojezične šole treba okoli 170 učiteljev; od teh je 140 učiteljev, ki so, kakor trdi šolska oblast, slovenščine popolnoma zmožni!? Mogoče, da jih je toliko; a malo,

* Glej: Odgovor naučnega ministra na interpelacijo slov. poslancev dr. Ploja, dr. Žitnika in tovarišev glede šolskih razmer na Koroškem v »Miru« št. 8.—10. l. 1905.

** Odlok c. kr. dež. šolsk. sveta od dne 2. februarja 1891, št. 1623.

malokateri se svoje slovenske narodnosti tudi zaveda; po rojstvu so še Slovenci, ker jih je rodila mati slovenska, po svojem mišljenju, dejanju in nehanju so pa dostikrat večji sovražniki slovenskega jezika kakor rojeni Nemci. Koliko dokazov imamo, da je slovenski učitelj največji in najhujši nemčur v župniji!

Zakaj je pa vendar ravno med učitelji toliko odpadnikov?

Tako se je vprašal že marsikateri rodoljub, ki ima še kaj srca za vero in jezik naših očetov. Odgovor na to čisto opravičeno vprašanje ni tako težek, če se ozremo na bridkosti in težkoče, s katerimi se morajo fantje za časa svojih študij bojevati. Če celo stvar dobro premislimo, učiteljem še prav zameriti ne moremo, da nimajo prave ljubezni do slovenskega jezika, v katerem so se učili najprej klicati svoje ljube stariše. Vidite, blagi rodoljubi, cela stvar je tale:

1. Fantje, ki hočejo postati učitelji, pridejo navadno v 12., 13. ali 14. letu svoje starosti v Celovec, da se pripravljajo na učiteljišču na svoj prihodnji učiteljski poklic.

Stanovanje si poišče fant, če ni sprejet v »Präparandenheim«, pri kaki družini v mestu; družinsko življenje v Celovcu je navadno tudi vse nemško ali vsaj ponemčeno. Po malem se začne vzbujati v fantu, ki je med tem postal že samozavesten mladenič, tudi narodna zavest. Ali kakšna? Kamor veter vleče, tja, na tisto stran,

se tudi drevo nagne in pade. Človek, ki živi v tem času, ko se njegov duh najbolj razvija, vedno le med Nemci, postane sčasom tudi sam Nemec. Nemci črez »bindišarje« navadno prav pridno zabavljajo, jih obrekujejo in se jim posmehujejo, čeravno sami ne vedo zakaj; no, so pač Nemci! Česar ne zamorejo sami, zamorejo pa Slovencem nasprotni časniki, katere pridno prebirajo. Mladenič, ki pri taki družini stanuje, vse to sliši, sam pa še ne ve razsoditi, koliko je na vsem tem resnice; po malem tudi on verjame takšnemu obrekovanju; vsak slovensko-narodni čut se mu hitro že v srcu zaduši, in če mu je v družbi svojih nemških ali ponemčenih sošolcev ta ali oni še predbacival, da je tudi »on tako neumen bindišar«, ugasne v mladem učiteljiščniku zadnja iskrica ljubezni do materinega jezika; vedno obrekovanje in zasmehovanje je zadušilo v srcu mladeniča globoko vsajeni versko-narodni čut. Kaj se zgodi sedaj? Mladenič, ki ne more biti brez visokega cilja, katerega hoče doseči na vsak način, se oklene zdaj z vso mladeniško vnemo nemškega jezika, slovenskemu pa napove boj za celo življenje.

Zdaj mladenič govori tudi sam zaničljivo o svojem materinem jeziku in pljuva tako sam sebi sramotno v obličje; sramuje se svoje slovenske matere, ker mora z njo še slovensko govoriti. Slovensko govori le še toliko, kolikor mora. Blažena nemščina mu je nad vse — kratko, iz sina

poštenih slovenskih starišev je postal zagrizen nemčur, ki je zmožen najgršega narodnega izdajstva!

2. Drugi in še važnejši vzrok, da se ravno učiteljiščniki v toliki množini odtujijo svojemu narodu, je neizmerno slabo in žalostno gmotno stanje teh dijakov. Mnogo, skoro bi rekel večina slovenskih pripravnikov je tako ubožna, da so reveži res usmiljenja vredni. Stariši, ki premorejo malo več, dajo svojega sina na gimnazijo, kjer fant študira celih osem let, kar stane mnogo denarja. Bolj ubožni fantje pa, ki čutijo v sebi potrebne zmožnosti, gredo na učiteljišče in hočejo postati učitelji. Na učiteljišču je treba samo pet let študirati, si mislijo ubogi stariši, potem pa bo sin oskrbljen, ker dobi gotovo službo. A tudi za dobo teh pet let ubogi stariši svojega sina ne morejo zadostno podpirati. Škoda bi bilo tudi za nadarjenega fanta, če bi moral zapustiti uk, katerega se je lotil s takšnim veseljem. Oklene se torej zadnjega rešilnega stebra in gre prosit okoli po hišah, kjer dobijo ubožni dijaki južino zastonj in včasi še izdatne denarne podpore. Bogatih slovenskih rodbin v Celovcu pač ni toliko, da bi same mogle zadostno podpirati vse ubožne slovenske dijake, ki se morajo zategadelj obrniti do bolj bogatih, milosrčnih Nemcev. Žalibog, da je v mestu tudi mnogo takih dijaških »dobrotnikov«, ki radodarno podpirajo nemške dijake, slovenskemu fantu pa po-

kažejo duri, ali pa mu dajejo podpore le s tem namenom, da ga pridobijo za svojo nazore, podpirajo ga tako dolgo in v toliki meri, da ga odtujijo popolnoma slovenskemu narodu. Ali delajo tako morebiti iz usmiljenja do revnega dijaka? Kaj še! Ti nemški bogataši prav dobro vedo, da so jim tako podpirani, ali recimo boljše, tako podkupljeni učiteljiščniki pozneje kot učitelji med slovenskim ljudstvom prav hvaležni, in da ravno učitelji največ morejo delovati za ponemčevanje slovenske mladine.

Dragi rojaki! Pet let je bival slovenski mladenič med Nemci, pet let je slišal črez jezik slovenski le zabavljati, pet let je prebiral le nemške, dostikrat brezverske, Slovencem nasprotne časnike, pet let so ga podpirali s hrano in denarjem večinoma Nemci, pet let je minilo, in — sin poštene slovenske matere se je nasrkal dovolj nemškega duha, napolnil se je z nekako mržnjo do milega materinega jezika, ki se mu zdi pregrd, preubog, zadnjo iskrico narodnega čuta slovenskega je moral revež prodati, da si je mogel ohraniti življenje, kratko — sin poštenih slovenskih starišev je goden za strastnega nemčurja!

Odkritosrčno moramo priznati, da so Slovenci zamudili pravi čas, da bi se bili slovenski učiteljiščniki v pravem času zbrali in v versko-narodnem duhu vzgojili; večina slovenskih pripravnikov je padla Nemcem v roke, ki so hitro spoznali

važnost, imenitno nalogo in velikanski vpliv učiteljstva na mladino, posebno v narodnem oziru.

Slovenci se moramo zdaj s tako bridkimi skušnjami in izgubami pokoriti za to zamudo in popustljivost. Kdo je vsekali slovenski narodnosti na Koroškem tisto globoko skelečo rano, iz katere slovenski narod koroški tako grozno krvavi?

To so storile višje šolske oblasti s pomočjo slovenskih, a slovenskemu narodu od-tujenih učiteljev, ki so vzgojeni v nemškem, nam Slovencem nasprotnem duhu.

Slovenci! Nemškutarsko učiteljstvo je tista skeleča rana na narodnem telesu koroških Slovencev, katera nas je že tako oslabila, da v marsikaterem kraju bijemo že skoraj brezuspešen boj za narodni obstoj. Če ne bo prišla v kratkem pomoč, bomo marsikje podlegli. Zacelimo to rano, predno izkrvavimo! Mi nočemo umreti, mi hočemo živeti!

Še se da ta pogubonosna rana na našem narodnem telesu zaceliti, a to bomo dosegli le z združenimi močmi. Ne odlagajmo več, storimo vse, kar se še da storiti! Nemčurski učitelji so nam to rano vsekali, zaceliti jo morejo edino le slovenski, versko-narodni učitelji. Ali imamo na Koroškem kaj slovenskih, res narodnih učiteljev? Nimamo jih skoro nič, in še ti, kar jih je, se ne morejo prosto gibati, ker jih je premalo. Zakaj jih nimamo več? Zato, ker smo se do zdaj za slovenske učiteljiščnike premalo

brigali, ker smo pripustili, da je padlo toliko slovenskih pripravnikov nemškemu nacijonalizmu v pest. Še je čas, da se koroški Slovenci rešimo narodnega pogina; a hitro na noge, predno bo bila ura zadnja!

Rešilni čolnič — »Učiteljski dom«.

Da bi koroški Slovenci vsaj zdaj dobili učiteljev, ki se ne bodo sramovali svoje slovenske matere, ki bodo prostovoljno priznali slovenskemu jeziku vsaj še tiste drobtinice pravic, katere so mu zajamčene po postavi tudi zdaj še v šoli, kratko, da bi dobili po malem slovensko-narodnih učiteljev, so skrbni voditelji koroških Slovencev ustanovili v Celovcu društvo **»Učiteljski dom«.**

To društvo bo, kolikor bodo dopuščala denarna sredstva, odstranilo glavna, prej navedena vzroka, ki najbolj pospešujeta ponemčevanje slovenskih učiteljiščnikov v Celovcu.

1. Društvo »Učiteljski dom« podpira slovenske učiteljiščnike z denarnimi podporami, da revežem ni treba več beračiti pri Nemcih. Zdaj si šteje mladi učitelj v svojo dolžnost, da je hvaležen Nemcem, ker so ga za časa njegovih študij podpirali in mu tako omogočili, da je mogel postati učitelj. Z nemško pomočjo je postal učitelj; že nekakšna hvaležnost tedaj terja od njega, da kot učitelj vrača svojim prejšnjim dobrotnikom vsaj s tem, da dela za njihove namene, da podpira ponem-

čevanje slovenskega ljudstva. To, dragi rojaki, se od zdaj naprej ne sme goditi več! Vsi potrebni slovenski učiteljiščniki bodo dobili denarne podpore od društva »Učiteljski dom«, da se jim ne bo več treba klanjati nemškim podpornikom, kateri terjajo za svoje milodare od revnega učiteljiščnika najgršo narodno izdajstvo.

2. Društvo »Učiteljski dom« hoče in mora odstraniti in preprečiti tudi drugi glavni vzrok p o n e m č e v a n j a slovenskih pripravnikov; drugače ne bo nikoli doseglo popolnoma svojega namena. Društvo mora zidati v Celovcu, kjer učitelji za Koroško navadno študirajo, lastno hišo, svoj dom, v katerem bodo imeli slovenski učiteljiščniki lepo in zdravo stanovanje, hrano in sploh vse, kar bodo potrebovali. Ta dom bo lep slovenski zavod, ki se bo imenoval »Učiteljski dom«.

V »Učiteljskem domu« bodo fantje, ki študirajo na učiteljišču, z vsem oskrbljeni, tako nekako, kakor so gimnazijci v »Marijanišču«, seveda s tem razločkom, da so v »Marijanišču« Slovenci in Nemci skupaj, v »Učiteljskem domu« bodo pa stanovali samo slovenski pripravniki. Le v dobro urejenem zavodu se more gojiti prava, versko-narodna vzgoja našega mladega učiteljskega naraščaja. V zavodu »Učiteljski dom« bo lahko združiti večino slovenskih učiteljiščnikov, jih dobro vzgojevati na versko-narodni podlagi, gojiti v njih srcih ljubezen do materinega jezika in jih skrbno nadzorovati, da se ne pokvarijo in potujčijo.

Zidajmo »Učiteljski dom«!

Dragi bratje in sestre, sinovi in hčerke matere Slave! Premišljujmo naše slabe narodne razmere kakor in od katerekoli strani hočemo, povsod pridemo nazaj na šolo in učitelje. »Ko bi le imeli slovensko mislečih in čutečih učiteljev!« vzdihujejo na Koroškem vsi slovenski rodoljubi. Mi si dostikrat mislimo, da naši bratje na Kranjskem in Štajerskem, kjer se jim ni treba toliko boriti z nemčurskim učiteljstvom, ne znajo nikoli dovolj vpoštevati neizmerne vrednosti slovenskih učiteljev. Slovenski učitelj, ki je veren, zanesljiv mož in obenem tudi naroden z dušo in telesom, je res od Boga poslan angelj varuh, ki goji z besedo in vzgledom v mladih srcih svojih učencev iskreno ljubezen do Boga in naroda slovenskega.

Slovenci! Takšnih učiteljev nam manjka na Koroškem. Mi moramo imeti učitelje, ki bodo tudi v narodnem oziru slovenskemu kmetu najboljši prijatelji in ne njegovi najhujši sovražniki; takšne učitelje tudi slovenski kmet povsod spoštuje in časti. Mi moramo dobiti učitelje, ki bodo jezik slovenski ljubili iz srca, in ki bodo že v šoli v otroških srcih začeli gojiti in vzbujati ljubezen do slovenske domovine in materinega jezika.

Ogenj se vname naravno le od ognja; le krščanski stariši morejo vzgojiti krščanske otroke; tako tudi le slovensko-narodni

učitelj more vzgojiti svoje učence v slovensko-narodnem duhu.

Ali je tedaj mogoče, da bi nemčurski učitelj zažgal v srcu svojih učencev plamen gorkega rodoljubja, ko je njegovo lastno srce nasproti Slovincem že mrzlo kakor led? Tega nemčurski učitelj ne bo, in tudi ne more storiti; on ne more dati svojim učencem nekaj, česar sam nima, in naj bo šola po postavi še tako dobro urejena. Kar bi moral, primoran po postavi, storiti v prid slovenskega jezika, bi storil površno; kar bi moral govoriti o slovenskem jeziku in v slovenskem jeziku, bi mu ne prišlo iz srca in bi tudi ne našlo pota do otroških src. Čisto drugače je, če govori otrokom veren, pošten slovenski učitelj. Naj so šolske postave še tako slabe, vedno najde tak učitelj še kako lepo prilžnost, da pove otrokom nekaj besed o milem materinem jeziku slovenskem. Iz vsake besede vidijo in spoznajo otroci, kako gorko in iskreno ljubi in spoštuje njih učitelj svoj materini jezik slovenski, in nehote ga začnejo posnemati. Slabe šolske razmere dovoljujejo učitelju le tu in tam nekaj takšnih besed, a te mu pridejo iz dna srca in tudi ne zgrešijo pota do otroških src. Malo besed more sicer spregovoriti slovensko-narodni učitelj v naših šolah v prid slovenskega jezika, a te so iskrice, ki morejo v otroških srcih zanetiti mogočen plamen ljubezni do materinega jezika. Ljubezni do materinega jezika pa, katero

je vsejal v nedolžna srca svojih učencev slovensko-narodni učitelj že v šoli, tudi najhujša burja nasprotnikov ne more čisto zadušiti. Slovensko-narodni učitelj bo vsajal v sprejemljiva, nedolžna srca šolskih otrok iskreno ljubezen in spoštovanje do slovenskega jezika, kjer in kolikor bo le mogel, dočim jih nemčurski učitelj ponemčuje, kjer in kolikor le more in sme.

Dragi rojaki! Ni nam treba upati, da se bodo neznosne šolske razmere na slovenskem delu Koroške zboljšale, dokler nimamo dovolj slovensko-narodnega učiteljstva. Dokler nimamo dovolj zanesljivih slovenskih učiteljev, tako dolgo se bo naša mladina ponemčevala, in stavil v skrajno nevarnost obstoj slovenske narodnosti na Koroškem.

Slovensko-narodno učiteljstvo je na Koroškem še edini rešilni čolnič, ki bo mogel rešiti našo mladino pretečega potopa v nenasitnem nemškem morju. A tega rešilnega čolniča mi še nimamo na Koroškem, — izvzemši male, hvalevredne izjeme, ki so pa jako redke, — in ga tudi ne bomo imeli, dokler si ga sami ne izdelamo v — »Učiteljskem domu«.

Slovensko-narodno, verno učiteljstvo bo naš rešilni čolnič, »Učiteljski dom« pa bo edina ladjedelnica, iz katere bomo dobivali vsako leto nekoliko takih rešilnih čolničev, versko-narodnih učiteljev. Kje pa je tista, za nas neizogibno po-

trebna ladjedelnica? Ah, tudi te še zdaj nimamo, tudi to moramo še le zidati. Kako lepo nas spodbuja pesnik: Slovenci! »Brodarjem pomoči nesimo, naš čolnič pogube otmimo!« Koroški Slovenci pa šele kličemo: Slovenci, rodoljubi, če hočemo pretečemu potopu v nemštvu uiti, »Zidarjem pomoči nesimo, in ladjedelnico si hitro zgradimo«, iz katere bomo dobili prav veliko rešilnih čolničev, slovensko-narodnih učiteljev! Slovensko-narodnih učiteljev ni mogoče izrediti, mi jih moramo vzgojiti! Zato pa na noge, dragi bratje in sestre! Pomagajte zidati »Učiteljski dom«!

Dokler ne bomo imeli slovensko-narodnih učiteljev, bodo ostale naše dvojezične šole z malimi izjemami ponemčevalnice. Kaj bi pomagale boljše šolske postave, če bi jih učitelji v šoli ne izvrševali? Iz nemškutarskih šol pa pridejo ponemčeni otroci, katere je pozneje silno, silno težko pridobiti za slovensko narodno stvar. Kakršen učitelj, takšna šola; kakršna šola, takšni učenci. Kakršni učenci pri izstopu iz šole, takšni mladeniči in dekleta; kakršni mladeniči in dekleta, takšni možje in žene, takšni očetje in matere, takšen prihodnji rod!

Dragi rojaki! Tukaj vidite, da je narodni obstoj koroških Slovencev odvisen od slovensko-narodnega učiteljstva; slovensko-narodnih učiteljev pa bomo dobili šele iz »Učiteljskega doma«.

»Učiteljski dom« moramo imeti!

To, dragi rojaki, moramo doseči, naj stane kar in kolikor hoče. »Učiteljski dom« v Celovcu mora polagoma postati zavetišče učiteljskega stanu in dom, v katerem se bodo zbirali vsi dobro misleči učitelji. A tako imeniten in za ves slovenski narod na Koroškem velevažen zavod ne zraste od danes do jutri; da se bo mogel »Učiteljski dom« zidati, bo treba trajnih podpor, trajnega, skupnega delovanja.

Ustanovitelji in voditelji društva »Učiteljski dom« prosijo prav prisrčno vse Slovence, kateri imajo le še količkaj srca za našo mladino: Slovenci, pogledjte in spoznajte: Domovina gori, hitimo in pomagajmo gasiti, dokler se da še kaj oteti uničujočemu ognju nemštva! Spoznali smo, kako strašno nam je treba dobrih, blagih učiteljev, spoznajmo tudi pot, po kateri nam je mogoče pridobiti učitelje za krščansko-narodno stvar! Pomagajmo si vendar tam, kjer se da še najlažje pomagati! Skrbimo za dobro vzgojo mladega učiteljskega naraščaja; če tega ne storimo, bo drugo politično in nepolitično delo za Slovence na Koroškem v kratkem morda — zastoj!

Ali smemo iz »Učiteljskega doma« pričakovati narodnih učiteljev?

Da smemo iz takšnega zavoda pričakovati po pravici dobro mislečih, slovenskih učiteljev,

nam priča veliki strah naših verskih in narodnih nasprotnikov. Poslušajmo, kako tožijo v listu, ki je glasilo nemškega in nemškutarskega učiteljstva na Koroškem, v »Kärntner Wochenblatt-u«, št. 14, l. 1902. Tam beremo: »Kdor med Slovenci živi in ve, kako ognjevito in vztrajno Slovenci delajo, kdor ve, kako požrtvovalni so Slovenci za svoje narodne namene, kdor vidi uspehe, ki jih je stranka dosegla v zadnjih letih, ta ne more več malomarno prezirati novega društva »Učiteljski dom« Če pa stavimo vprašanje, ali ima to društvo upanje, da bo svoj namen doseglo, moramo si odgovoriti: »Žalibog (mi pa pravimo: hvala Bogu!) le prekmalu! Partisoč goldinarjev na leto se kmalu dobi, in če ni dosti darov, zakaj je potem ljudstvo; napravi se potem »nabiranje za vzgojo katoliških učiteljev« in vsakateri posel bo donašal svoje vinarje Če hoče društvo kmalu kaj doseči, zbere rabljive slovenske pripravnike in jim vcepi kolikor mogoče dobrega duha. Če iz zavoda pride vsako leto pet takih učiteljev, nabralo se bo kmalu jedro takih dobro mislečih ljudij, in da se razcepi koroško učiteljstvo, ne bo več treba dolgo čakati.«

Slovenci! ali ni to lepo izpričevalo iz ust naših nasprotnikov? »Kärntner Wochenblatt« je takrat po dolgem času zopet enkrat nekaj pametnega zapisal. Imenovani list je takrat pisal: »Napravi se nabor za vzgojo katoliških učiteljev,

in vsak posel bo donal svoje vinarje.«
In res, prvi dar, katerega je društvo sprejelo,
je darovala neimenovana dekla v Celovcu
v znesku 100 kron! Ali to ni krasen vzgled
gorkega domoljubja?

Kdo bi se še drznil trditi, da tudi iz dobro
urejenega zavoda ne bomo dobili v verskem in
narodnem oziru boljših učiteljev, kot je večina
sedanjih učnih močij v deželi? V »Učiteljskem
domu« se bo vzgojevalo kakih 40—50 učite-
ljiščnikov; gojenci, sami mladi, slovenski fantje,
bodo navduševali drug drugega za najsvetejše
narodne svetinje. Če bi bil ta ali oni malo bolj
mlačen, ali se ne bo tudi njegovo srce ogrelo
in vnelo od plamtečega ognja v srcih njegovih
tovarišev?

»Bog in narod!« bo postalo tudi njih
geslo.

Mi smemo po pravici upati, da, prepričani
smo, da bomo dobili iz »Učiteljskega doma« vedno
več učiteljev, mož, ki ne bodo trepetali več pred
politično kliko nemškutarskih učiteljev, mož, ki
se bodo upali svoje prepričanje povedati tako
glasno, da jih bodo morali poslušati tudi v višjih
krogih. Če jih bo le enkrat toliko, da si bodo
mogli ustanoviti slovensko učiteljsko društvo,
potem se bo tudi koroško slovensko učiteljstvo
otreslo tistih spon, v katere je zdaj slovenski
učitelj tako zvezan, da se ne upa glasno dihati
iz strahu pred svojimi lastnimi tovariši.

Ali imamo za tak zavod tudi potrebna sredstva ?

Kakor hočemo; to je odvisno od nas samih. Če nočemo, jih nimamo, če pa sami resno hočemo, jih pa imamo.

Mi imamo sredstva!

Ubogi smo res, če nismo složni, a močni smo v slogi, če smo vsi edini, in najhujši sovražniki naši so osupnjeni ob požrtvovalnosti slovenskega ljudstva. Slovenci res nimamo posamezno veliko denarja, ali naš narod ima veliko blagih, radodarnih src. Slovensko ljudstvo še nikjer ni omagalo, kjer se je šlo za kako dobro, občekoristno podjetje. Ali se upa še kdo trditi, da bo narod slovenski na Koroškem zdaj omagal, ko se gre za časni in večni blagor njegovih ljubeznivih otrok? Ne, nikakor ne! Storili bomo sami kar in kolikor bomo mogli, obenem pa tudi prav iskreno prosimo naše brate in sestre iz zelene Štajerske in sosedne Kranjske, da se nas usmilijo in nam pridejo na pomoč. Srečni ste in ne veste, kaj imate, če zamorete vaše srčne otročiče izročiti vernemu, narodnemu učiteljstvu v vzgojo! Pridni oče in skrbna mati skrbita noč in dan, da bi vzgojila svoje otroke na podlagi svete katoliške vere, da bi vsadila v njih nedolžna srca seme gorkega domoljubja. Ali mislite, da je zdaj pridnim krščanskim staršem vse eno, kakšnemu učitelju morajo izročiti

svoje otroke v vzgojo? Marsikateri skrbni oče, marsikatera rodoljubna mati bi rada plačala 10, 20 ali še več kron na leto, če bi le vedela, da so njuni otročiči izročeni zanesljivemu, versko-narodnemu učitelju, ki je veren, pošten slovenski mož. Mnogo denarja res nimamo Slovenci, res ne, a mnogo nas je. Velikih darov je malo, — a malih je lahko veliko. Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača. Iz malega raste veliko! Kdor krajcarja ne spoštuje, goldinarja vreden ni! Vsi za enega in eden za vse!

Dragi rojaki! »Učiteljski dom« moramo imeti, naj stane kolikor hoče! Okoli 100.000 Slovencev na Koroškem bi ne spravilo skupaj potrebnih denarnih sredstev za zidanje in ustanovitev »Učiteljskega doma«? V združenju je moč! Priskrbimo našim otrokom vernih, slovenskih učiteljev! Slovenci, vsi pomagajmo s tem, da podpiramo društvo za zidanje »Učiteljskega doma«! Naj nikdo ne zaostane, vsak naj položi dar »Učiteljskemu domu« na oltar! Vsak človek, kateremu je na srcu dobra vzgoja naše mladine, vsak rodoljub, ki pozna vsaj nekoliko naše žalostne šolske razmere, naj pomaga po možnosti svojih sredstev!

Slovenci, časi so resni, nevarnost za nas koroške Slovence je zelo velika! Zidajmo »Učiteljski dom«!

Pristopimo vsi kot dobrotniki

k društvu »Učiteljski dom«. Vsak človek, bodisi mlad ali star, možje in žene, očetje in matere, sinovi in hčere, hlapci in dekletke, dninarji in pastirji! vsi pristopite lahko kot mali dobrotniki k društvu »Učiteljski dom!« **Postanite vsaj gotovo vsi prostovoljni podporniki** tega za nas koroške Slovence tako važnega društva! Koliko se pa mora vsako leto plačati? Kolikor kdo sam rad da; vsak prostovoljni dar se hvaležno sprejme.

En krajcar vsak mesec ali dva do tri groše na leto popolnoma zadostuje. Dragi rojaki! Ali si morete misliti manjših doneskov h kakemu društvu, da bi s tem že postali dobrotniki društva? »Učiteljski dom« je za nas neizogibno potreben, in prispevki so tako nizki, da se nikomur ne bo poznalo, če enkrat na leto daruje dva ali tri groše za tako potreben zavod.

Kdo bi tedaj še dolgo premišljeval,

ali bi postal dobrotnik, ali ne? Rojaki, če vam je kaj na tem ležeče, kakšni učitelji bodo prihajali za naprej med slovensko ljudstvo na Koroškem, pristopite brez razlike starosti in stanu, vsi od kraja kot dobrotniki k društvu za zidanje »Učiteljskega doma! Ni treba velikih darov, ampak veliko darovalcev! Število

dobrotnikov za »Učiteljski dom« bo res v pravem pomenu besede slovenske darežljivosti in slovenskega duha merilo! Rojaki! V vsaki hiši postanite vsi dobrotniki, ne samo oče in mati, ampak tudi otroci in posli! „Če bi moral ta dva ali te tri groše na leto tudi priberačiti, tako bi tudi to storil, da bo le moje ime tudi zapisano vsako leto med dobrotniki društva »Učiteljski dom«,“ tako je rekel neki reven rodoljub. Bog daj, da bi vsi tako mislili, ki kličejo v slovenskem jeziku ljubega Boga v nebesih, kateri bo tudi ta mali dar vsakemu dobrotniku stoterno povrnil. — Krščansko slovensko ljudstvo! če je že mali dar, ki se da za razširjanje svete vere v tujih deželah, za sveti misijon, pred Bogom velike vrednosti, koliko bolj zaslužno delo krščanskega usmiljenja mora biti šele prispevek, ki se daruje za vzgojo poštenih, vernih, res krščanskih učiteljev. Če smo kot kristjani že dolžni skrbeti, vsak kolikor more, za rešitev naše mladine sploh, koliko večjo dolžnost ima vsak izmed nas, da pomaga rešiti in ohraniti sveto vero v srcih svojih lastnih otrok tudi s tem, da pomaga priskrbeti ji dobrih krščanskih učiteljev, ki bodo delo krščanske vzgoje otrok, za katere se pridni stariši doma trudijo noč in dan, tudi v šoli nadaljevali. Storimo vse, kar se še da storiti, da se nam ne bo treba, morebiti v kratkem že, bridko pokoriti za lastno versko in narodno popustljivost in mlačnost!

Kdor je pa že res tako reven in ubog,

da nikakor ne more pogrešati kakih 10 ali 15 krajcarjev na leto, ta naj podpira naše podjetje z molitvijo, da bi ljubi Bog blagoslovil društvo »Učiteljski dom«, katerega glavni namen je, pri-skrbeti in vzgojiti za naše slovenske otroke vernih, slovenskih učiteljev.

Naj ne reče kdo,

da se tako ne bo poznalo, če da tudi on 10 ali 15 krajcarjev ali ne; vsak bi si lahko tako mislil, in naposled bi — nikdo ne pomagal. Vsak krajcar ima svojo vrednost in se pozna v skupni blagajni; iz krajcarjev zrastejo goldinarji, iz goldinarjev stotaki, iz stotakov tisočaki.

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
A delo in trud nam Bog blagoslovi!

Vsi za enega, in eden za vse! Z združenimi močmi bomo vse dosegli! Naše žalostne šolske razmere se bodo po malem tudi na slovenskem Koroškem zboljšale; kmet bo dobil do versko-narodnega učitelja večje za-upanje in spoštovanje; naša mladina se bo z veseljem in zaupanjem oklenila slovenskega učitelja in krščanskega vzgojitelja. Doma in v šoli versko-narodno vzgojeni mladeniči bodo postali trdni, značajni slovenski korenjaki, dekleta pa vrle narodne majke, vredne hčerke matere Slave! Z Bogom in Marijo za slovensko domovino!

Dragi rojaki !

Zvezda mila bo migljala
in naš rod vodila bo;
Lepše nam ta zvezda zala,
nego vse, svetila bo!
Za »Učiteljski dom«
na delo tedaj! ... a do konca značajni,
namenov poštenih, a bolj še dejanj!
V borbi za dom neustrašeni, vztrajni,
do zadnjega diha trudeči se zanj!
Za narod goreči, živeči, trpeči,
a sluge nikomur, kot narodni sreči!

Gregorčič.

Koroški rodoljubi.

*Oddelek društva »Učiteljski dom«
za*

*»Ustanovni in stavbeni sklad«
Naslov:*

Slovenska akademija, bogoslovje.

Človeč. Koroško.

am"

"

